

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใต้ทรงวางรากฐานการศึกษาของไทยมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบร้อยปี ความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างไม่หยุดยั้งของโลกทำให้เริ่มมีปัญหาคือความเคลื่อนไหวในวงการการศึกษาของไทยควรมีเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของไทยเสียใหม่ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2517 เพื่อพิจารณาเสนอแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทยทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใหม่ด้วย

สาระสำคัญของคณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษารายงานไว้ คือ การจัดหลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ ครูควรปรับปรุงวิธีการสอนของตนเสียใหม่ ครูควรติดตามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิทยาการก้าวหน้าโดยเฉพาะทางด้านการศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมและการศึกษาของไทย

ยูเนสโก ได้เสนอโครงการเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับมนุษยศาสตร์ระดับโลกไว้ตอนหนึ่งว่า ควรจะได้มีการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการฝึกหัดครู วิทยาลัยครูควรจะได้ฝึกอบรมนักศึกษาในอนาคตทางการนิเทศการศึกษา พัฒนาการหลักสูตร การแนะแนวและการประเมินผลการศึกษา¹

¹ สวัสดิ์ บุษปาคม, นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โอเคียนส์โตร์, 2517), หน้า 47.

จรรยา วงศ์สายัณห์ ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีมีใช้ หมายความว่าเฉพาะวัสดุและอุปกรณ์อย่างเดียว วิธีการหรือเทคนิคใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ปรับปรุง ให้วิธีการสอนหรือวิธีจัดการศึกษามีผลดี หรือมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ก็ถือว่าเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษา ¹

สิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ในระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบัน คือการไม่ยอมรับ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาใช้ บุคคลที่จะช่วยให้การศึกษาดำเนินไปด้วย ดี คือ ครู ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกฝนให้รับบทบาทการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมยุคใหม่ แต่ครูในสถานศึกษาฝึกหัดครูยังไม่เป็นผู้นำทางด้านวิธีการสอนที่ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ และนำไปปฏิบัติให้เป็นผลดี เทคนิคการถ่ายทอดการสอน ของครูไม่ทำให้นักเรียนเกิดนิสัยที่จะค้นหาหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะการสอนของครู ส่วนใหญ่ยัง เป็นการสอนแบบบรรยาย จำต้องมีการปรับปรุงวิธีการสอนให้ดีขึ้น นักเรียน ฝึกหัดครูยังไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านทักษะในการสอนและการรู้จักนำเอาทรัพยากรของ ทองถิ่นมาช่วยในการสอนอย่างเพียงพอ ²

แมค คลัสกี กล่าวว่า การสอนโดยใช้คำพูดแต่เพียงอย่างเดียวอาจเลื่อนหายไป จากความทรงจำของนักเรียนอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ครูสอนไปแล้ว และในการศึกษาถือว่า ไม่มีอะไรสิ้นเปลืองยิ่งไปกว่าการเรียนจากบทเรียนที่ถูกลืมอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์การ

¹ จรรยา วงศ์สายัณห์, "เทคโนโลยีในทางการศึกษา," ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 26-34.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนาเรื่อง การฝึกหัดครูในประเทศไทย ณ โรงแรมสมิหรา, 2515, หน้า 34.

สอนจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำจัดความสับสนเปลืองตัวเวลานั้นได้ และอุปกรณ์การสอนยังช่วยให้ครูที่สอนคืออยู่แล้ว คียิ่งขึ้นไปอีก ¹

คีฟเฟอร์ กล่าวว่า การใช้อุปกรณ์การสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้การเรียนของนักเรียนและการสอนของครูบรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ ²

คินเคอร์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนว่า

1. การสอนที่ใช้สื่อการสอนจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงมากกว่าเด็กที่ได้รับการสอนโดยครูที่ไม่ได้ใช้สื่อการสอนประกอบ
2. ช่วยจัดปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ เพราะประสบการณ์บางอย่างหรือการเรียนบางเรื่องครูไม่สามารถจัดให้แก่เด็กในห้องเรียนได้ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่
3. สื่อการสอนทำให้เด็กเกิดมโนทัศน์ (concept) ชัดเจนขึ้น
4. สื่อการสอนทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
5. สื่อการสอนช่วยเร้าใจให้เด็กมีความสนใจและมีความต้องการแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นในขณะที่ประสบการณ์ของเด็กขยายวงกว้างมากขึ้นด้วย
6. เป็นการสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจ

¹ F. Dean Mc. Clusky, "Audio-Visual Aids Save Time," The Instructor, (6 September 1974), p. 25.

² R.E. De Kieffer and Lee W. Cochran, Manual of Audio-visual Techniques (New York : Prentice-Hall, Inc., 1963), pp. 78-80.

7. ใ้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม ¹

การฝึกหัดครูเป็นบทบาทหนึ่งของระบบการศึกษาของชาติ และอาจจะถือได้ว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาส่วนอื่น ๆ วิทยาลัยครูก็เป็นสถาบันการฝึกหัดครูที่อยู่กระจายไปทั่วราชอาณาจักร วิทยาลัยครูจึงเป็นเหมือนผู้ควบคุมผลผลิตทางการศึกษาของชาติที่สำคัญยิ่ง ² ดังนั้น การส่งเสริมการศึกษาในระดับวิทยาลัยครูจึงต้องถือได้ว่าเป็นการส่งเสริม เพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาได้มีความคิดอย่างอิสระตามขอบเขตแห่งระบบประชาธิปไตย นักศึกษาในวิทยาลัยครูจำเป็นต้องเรียนรู้ระบบและวิธีการที่จะให้บริการแก่สังคม ³ ทราบใดที่เรายังเห็นวาทกรรมเป็นจักรกลที่สำคัญที่สุดในความสำเร็จของการศึกษาของชาติ ก็จำเป็นต้องเตรียมตัวผู้ที่เข้ามาศึกษาวิชาชีพครูที่จะออกไปประกอบอาชีพครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพอย่างดีที่สุด ⁴

การฝึกหัดครูเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การสอนในวิทยาลัยครูไม่อาจสร้างพื้นฐานความสามารถในวิชาชีพครูแก่นักศึกษาได้ตลอดชีวิต เพราะในระยะการเตรียมตัวเพื่ออาชีพครูยังไม่เพียงพอและไม่ตรงต่อสภาพที่แท้จริง โครงสร้างของหลักสูตรไม่ตรงต่อการ

¹ James S. Kinder, Audio-Visual Materials and Techniques 2nd ed., (New York : American Company, 1959), pp. 42-46.

² เจริญผล สุวรรณโชติ, "การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตครูในวิทยาลัยครู," วิทยาสาร 27 (6 กุมภาพันธ์ 2519), หน้า 8.

³ ชีระ สุมิตร, "ความต่อเนื่องในการฝึกหัดครู," การฝึกหัดครูปัญหาและโอกาส (พระนคร : บรรณกิจ, 2518), หน้า 103.

⁴ วิจิตร ศรีสะอาด, "สรุประบบ พี.ซี. กับสถาบันฝึกหัดครูเมื่อเป็นสถาบันอุดมศึกษา", สรุปคำบรรยายในการประชุมทางวิชาการ ณ วิทยาลัยครูลำปาง 3-7 กุมภาพันธ์ 2518, หน้า 21.

ที่จะเตรียมนักศึกษาเพื่อรับผิดชอบในหน้าที่ครูที่แท้จริง ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนมักเป็นเรื่องล้าสมัย วิธีการสอนไม่ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ไม่ทันต่อความต้องการของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ทันต่อความต้องการของนักเรียนและครู ตลอดจนความก้าวหน้าของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา¹ บทบาทของวิทยาลัยครูในปัจจุบันควรจะต้องเป็นทั้งผู้นำในทางวิชาการ และเป็นแหล่งทดลองเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ทางการศึกษา นำผลงานการวิจัยค้นคว้าและความก้าวหน้าทางวิชาการไปเผยแพร่แก่สถาบันการศึกษาในระดับท้องถิ่นได้²

กรมการฝึกหัดครูจึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่ง เพื่อที่จะผลิตครูที่มีคุณภาพดี มีความรู้ เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม มีความสามารถในวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพราะถือว่าการศึกษาของเยาวชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสะท้อนไปถึงความเจริญของประเทศชาติในอนาคตนั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู³

วิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาวิธีการสอนและการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกหัดครูคือศูนย์การเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปฏิรูประบบการสอน การเรียน การเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนแสดงความคิดเห็น การตัด-

¹ ชีระ สุมิตร, "ความต่อเนื่องในการฝึกหัดครู," การฝึกหัดครูปัญหาและโอกาส (พระนคร : บรรณกิจ, 2518), หน้า 103.

² วิจิตร ศรีสะอาด, "สรุประบบ พี.ซี. กับสถาบันฝึกหัดครูเมื่อเป็นสถาบันอุดมศึกษา," สรุปคำบรรยายในการประชุมทางวิชาการ ณ วิทยาลัยครูลำปาง 3-7 กุมภาพันธ์ 2518, หน้า 21.

³ สำเภา วรวงูร, "โศกทัศน์ศึกษา," หลักการศึกษาทอนที่ 1 (พระนคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2509), หน้า 98.

สนใจ ฝึกความรับผิดชอบการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันเป็นหมู่ ซึ่งถือเอากิจกรรมในการเรียนเป็นสื่อที่จะช่วยใหญ่เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ¹

แนนซี เอ็ม มัวร์ ไก่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนในโรงเรียนว่าเป็นนวัตกรรมแนวใหม่ที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมในการสอน (Teaching Environments) ที่น่าเบื่อให้มีบรรยากาศน่าเรียนยิ่งขึ้น การจัดศูนย์การเรียนเป็นระบบที่จัดใหญ่เรียนเข้าศึกษาหาความรู้เป็นกลุ่มย่อย ๆ ซึ่งจะช่วยฝึกฝนทักษะและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีทัศนคติในสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือ รับผิดชอบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้เขาตระหนักว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนให้สำเร็จ ได้ทั้งโดยการทำงานด้วยตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่น ยิ่งกว่านั้นผู้เรียนยังได้ถ่ายทอดความรู้ให้แกกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยการประสานงานกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถต่างกันไป²

การถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันนั้นจะต้องมีเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมาย สิ่งนั้นคือ "ภาษา" ภาษาเป็นสื่อความหมายของคนทั้งชาติ เป็นสัญลักษณ์ของชาติ ชาติที่เป็นเอกราชต่างก็มีภาษาประจำชาติ ชาติไทยเราก็มีภาษาไทยใช้มานานหลายร้อยปีแล้วและเป็นสิ่งที่ควรหวงแหนและรักษาไว้ โดยพยายามศึกษาเรื่องลักษณะและการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ฉะนั้น วิชาหลักภาษาไทยจึงเป็น

¹ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, "ศูนย์การเรียน : แนวทางใหม่สำหรับการปฏิรูประบบห้องเรียน," นวัตกรรมการศึกษาและการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล (แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, 2518), หน้า 14.

² Nancy M. Moore, "Learning Center : 'Turning on' an Elementary Classroom," Educational Technology, XIV (Nov., 1974), p. 24.

วิชาที่สำคัญยิ่ง เพราะหลักภาษาไทยคือระเบียบแบบแผน หลักเกณฑ์ของภาษาที่กำหนดไว้ เพื่อให้คนไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง หากขาดหลักภาษาไทยเสียแล้ว จะเป็นเหตุให้มีการใช้ภาษาไทยอย่างผิดพลาด บกพรอง ไขว้เขว นาน ๆ ไปอาจทำให้ภาษาเสื่อมสลายไปได้¹ และถ้าภาษาเสื่อมสลายไปก็เท่ากับวัฒนธรรมของชาติเสื่อมสลายไปด้วย เพราะภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชาติ การถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่กัน ส่วนใหญ่จะอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสาร ความรู้สึกนึกคิด ฉะนั้นภาษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่าคนในชาตินั้น ๆ มีวัฒนธรรมสูงส่ง แค่ไหน เพียงใด² ประเทศไทยเราก็คือประเทศหนึ่งในโลกที่มีวัฒนธรรมด้านภาษาสูงส่ง และละเมียดละไมมาแต่โบราณกาล³ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราจะต้องรักษาภาษาไทยไว้สืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ หัวหน้าโปรแกรมโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้นำวิธีการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยได้เสนอให้มีการปรับปรุงการจัดห้องเรียนเสียใหม่จากการหันหน้าเข้าหาครู คอยรับความรู้จากครูอย่างที่เคยเป็นมา มาเป็นการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน กล่าวคือ แบ่งห้องเรียนออกเป็น 4-6 กลุ่ม กิจกรรมแต่ละกลุ่มจะมีสื่อการสอนและเนื้อหาวิชาต่างกัน จำนวนกลุ่มมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเนื้อหา มีของบรรจุสื่อการสอน บทเรียนเท่าจำนวนกลุ่ม และมีของพิเศษสำรองสำหรับผู้เรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม เสร็จแล้วรอเปลี่ยนกลุ่มกิจกรรมกับกลุ่มอื่น นักเรียนจะมีโอกาสได้เรียน

¹ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คู่มือครูวิชาภาษาไทย (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2512), หน้า 5.

² จำนงค์ ทองประเสริฐ, ภาษากับวัฒนธรรม (พระนคร : วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 11.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 203.

ได้จับต้องสื่อการสอนทุกคน ได้คิด ได้ตัดสินใจ และได้ร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม ทุกคนได้ออกความคิดเห็น ได้เปลี่ยนอิริยาบถได้เปลี่ยนกิจกรรม ทำให้การเรียนรู้สนุกสนานขึ้น¹

เป็นที่คาดหวังกันว่า วิธีการจัดระบบห้องเรียนดังกล่าวจะช่วยจัดปัญหาความน่าเบื่อหน่ายในห้องเรียน จะช่วยลดปัญหานักเรียนหนีห้องเรียนไปสู่สถานที่อื่นไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนนี้เป็นไปตามความสนใจของนักเรียน นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักเคารพในสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ครูมีโอกาสได้ใกล้ชิดและสังเกตนักเรียนได้ทุกกลุ่ม ทุกคน การถ่ายทอดความรู้จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูต้องคืนตัวอยู่เสมอ ต้องหมั่นแสวงหาแหล่งความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ และคิดประดิษฐ์สื่อการสอนอยู่เสมอ² ครูที่มีประสิทธิภาพเพียงคนเดียวสามารถถ่ายทอดความรู้ในรูปของชุดการสอน ใหญ่เรียนจำนวนมากได้ศึกษาจนมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใกล้เคียงกันได้ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และครูขาดสอนได้ทางหนึ่ง เพราะครูทุกคนสามารถสอนด้วยชุดการสอนนี้ได้ โดยอาศัยเวลาเตรียมตัวในระยะสั้น ๆ เพราะในชุดการสอนจะมีคู่มือครูชี้แจงสิ่งที่ครูต้องทำ ต้องเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว มีบัตรคำตั้ง สิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติพร้อมมูล ครูที่ไม่เคยสอนวิชานั้นมาก่อนก็อาจสอนได้ถ้าได้ศึกษาชุดการสอนล่วงหน้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น นับว่าเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาครูขาดสอน และโรงเรียนที่มีครูน้อย ๆ ก็จะช่วยจัดการเรียนการสอนได้อย่างเรียบร้อย

เอลิซา บรูซ มีคส์ ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดการสอนกับวิธีสอนแบบธรรมดา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะวัดดูว่าการใช้ชุดการสอนสำหรับนักศึกษาครูจะมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีสอนแบบธรรมดาหรือไม่ ผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีการสอน

¹ สมศรี ทักษิณศรีพันธ์, "ถนนสายหนึ่ง," ศึกษาศาสตร์สาร 4 (สิงหาคม-กันยายน 2518), หน้า 45.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

โดยใช้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนแบบธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ

.01 ซึ่งสรุปได้ว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนดีกว่าการสอนแบบธรรมดา ¹

แม้ในเมืองไทยจะยังไม่มี การวิจัยเรื่องความเหมาะสมของการใช้ชุดการสอน เนื่องจากการใช้บทเรียนสำเร็จรูปนี้ยังไม่แพร่หลายมากนัก แต่จากการวิจัยของต่างประเทศ ทั้งในยุโรปและอเมริกา พบว่าบทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอน ช่วยให้นักเรียนเรียน ได้ผลดีไม่ยิ่งหย่อนกว่าการเรียนโดยอาศัยครูเพียงคนเดียวสอน ²

นอกจากศูนย์การเรียนที่จัดในชั้นเรียนธรรมดาซึ่งแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มกิจกรรมย่อย ๆ นี้แล้ว ยังอาจจัดศูนย์การเรียนให้เป็นห้องปฏิบัติการวิธีสอน ซึ่งเหมาะสำหรับสถาบันฝึกหัดครูอย่างยิ่ง โดยจัดเป็นห้องเอกเทศ มีวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ให้ เรียกว่า ศูนย์การเรียนสำหรับครู (Teacher's Learning Center) หรือศูนย์วิชาการ

การคิดจัดห้องเรียนเสียใหม่เป็นแบบศูนย์การเรียนนี้ กำลังได้รับความสนใจจากนักการศึกษากลุ่มประสบการณ์ก้าวหน้า นับว่าเป็นแนวโน้มในการจัดการศึกษาของโลก มีใช้เฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า การใช้ชุดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์เรียนนี้ทั้งด้านเนื้อหาสาระ ทั้งกระบวนการเรียนรู้ การเรียนการสอน และการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูผู้สอน ล้วนสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการปฏิรูป

¹ Eliza Bruce Meeks, "Learning Packages Versus Conventional Methods of Instruction," Dissertation Abstracts, Vol. 32, No. 8 (1972), p. 429-A.

² สายหยุด จำปาทอง, "การสอนโดยเครื่องจักร," ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2515), หน้า 173.

การศึกษา ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เองที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการสอนด้วยชุดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน และได้เลือกสร้างชุดการสอนสำหรับนักศึกษาครู เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีสอนแก่อาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครู และได้เลือกสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย 211 : หลักภาษาไทย สำหรับใช้กับนักศึกษา ระดับ ป.กศ.สูง ขึ้นเพราะเห็นว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาหลักที่สำคัญ เป็นพื้นฐานความรู้สำหรับวิชาอื่น ๆ และยังมีผู้ใดทดลองสร้างชุดการสอนวิชาหลักภาษาไทยในระดับฝึกหัดครูมาก่อน ผู้วิจัยจึงได้ทดลองสร้างชุดการสอนนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้อื่นอื่น ๆ และจะได้เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู เชียงรายที่จะออกไปประกอบอาชีพครูในอนาคตให้รู้จักวิธีการสอนแบบต่าง ๆ กัน เพื่อประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นในโอกาสต่อไป และเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยแก่นักศึกษาให้หันมาชอบวิชาภาษาไทยและเห็นประโยชน์ของวิชานี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนวิชาภาษาไทย 211 : หลักภาษาไทย ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมวิธีสอนโดยให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

สมมุติฐานของการวิจัย

ชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้ใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ ตามเกณฑ์มาตรฐาน

90/90

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้นกับนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง ชั้นปีที่ 1 วิชาเอกภาษาไทย ของวิทยาลัยครู เชียงราย ในปีการศึกษา 2520 ทั้งชายและหญิง จำนวน 102 คน ซึ่งไม่เคยเรียนวิชาภาษาไทย 211 มาก่อน

ขอตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

เนื่องจากนักศึกษาที่เป็นประชากรทั้ง 102 คน ยังไม่เคยเรียนด้วยชุดการสอนมาก่อน ดังนั้น แม้ประสิทธิภาพของชุดการสอนนี้จะต่ำกว่าเกณฑ์ 90/90 แต่ไม่ต่ำกว่า 87.5/87.5 ก็ถือว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้สอนได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. นักศึกษาวิทยาลัยครู เชียงราย ยังไม่เคยศึกษาด้วยชุดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนมาก่อน จึงอาจเกิดปัญหาในเวลาประกอบกิจกรรมได้ แต่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมในการทดลองทุกครั้ง และได้ช่วยแนะนำวิธีการเรียนแก่นักศึกษาที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล
2. การทดลองภาคสนามทำในระยะระยะสั้นกับการสอบ คือ ก่อนสอบเพียง 1 สัปดาห์ นักศึกษาบางคนอาจมีความกังวล ไม่ตั้งใจเท่าที่ควร แต่จากการสังเกตพบว่ามีน้อยมาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางแก่อาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษาฝึกหัดครู ในการนำวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะวิชาหลักภาษาไทย
2. เป็นแนวทางให้นักศึกษาได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
3. สร้างบรรยากาศในการเรียนให้น่าสนใจ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจศึกษาวิชาภาษาไทย และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย
4. เป็นแนวทางแก่อาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาฝึกหัดครู ได้ปฏิรูปการสอนของตนให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาของชาติ คือ เปลี่ยนบทบาทของครู จาก

ผู้สอน ผู้พูดเพียงคนเดียว มาเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ

5. เป็นแนวทางในการวิจัยของผู้สอนในโอกาสต่อไป

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ชุดการสอนหรือชุดเรียนแบบสำเร็จรายบุคคล

มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันในภาษาอังกฤษ เช่น Instructional Package หรือ Self Instructional Package หรือ Learning Package หรือ Package เป็นต้น หมายถึงชุดของอุปกรณ์และวัสดุต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นมาเพื่อใช้สอน ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์ 1 ชิ้น หรือมากกว่า อุปกรณ์ในแต่ละชุดการสอนจะสำเร็จรูปในตัวเอง มีคำแนะนำ กิจกรรม ที่ต้องทำอยู่ในชุดการสอนนั้น ๆ

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน

คือการแบ่งห้องเรียนเป็น 4-6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเรียกว่าศูนย์กิจกรรม ศูนย์เดียวกันจะทำงานเหมือนกัน ทางศูนย์ต่างก็มีเนื้อหา กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่างกัน นักเรียนต้องทำกิจกรรมให้ครบทุกกลุ่มตามที่ครูกำหนดให้ เมื่อครบทุกกลุ่มแล้ว ทุกคนจะมีความรู้ ครบตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนดไว้

สื่อการสอน

หมายถึงเครื่องมือที่ช่วยสื่อเนื้อหาบทเรียนแก่นักศึกษา เช่น เทปบันทึกเสียง ภาพนิ่ง ฯลฯ

ประสิทธิภาพของชุดการสอน

เกณฑ์ที่นิยมใช้กำหนดประสิทธิภาพของชุดการสอน คือ เกณฑ์ 90/90

90 ตัวแรก หมายถึงคะแนนเฉลี่ยของแบบฝึกหัดในชุดการสอนที่นักศึกษาแต่ละคนทำได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ

90 ทั่วหลัง หมายถึงคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบภายหลังเรียนด้วยชุดการสอน
ที่นักศึกษาแต่ละคนทำได้คิดเป็นร้อยละ

ถ้าผู้เรียนทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบได้ ถึงร้อยละ 90 ทั้งสองอย่าง แสดง
ว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพสูง ใช้ได้ดี.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย